

מצרים

הנכדים עשו חיל

הפגנה של צעירי הוופד הגיעה לבית בעל חזית מעוגלת, עשוייה המלט וזכוכית בקי הייר. יחד עם האבנים המסורתיות הומטרו על הבית, המודרני ביותר בעיר, הסימנות והקללות המסורתיות אף הן. ביניהן עלו וגברו שתי סימנות: "יחי זכרו של סעד זג' לולו!" ו"מות עללי ומוסטפה אמין!"

ליד אחד החלונות, בחיים מאחורי וילון, עמדו שני גברים. זר יכול היה לחשוב, בר גע הראשון, שהוא רואה רק גבר אחד בר-אי: כי עלי ומוסטפה אמין לא זה בלבד ש'הם אחים, אלא שהם גם תאומים. ברגע זה הובלט המיון ביניהם על-ידי הבעת פנים תאומה: חיך של בוז. כי שני האחים ידעו להעריך את האירוניה שבסימנות: סעד זג' לול אינו רק אבי מצרים החדשה ומיסד הוופד, אלא גם סבם של עלי ומוסטפה.

אמנם אין קירבה של דם בין הסב ונכ' דיו. מלבד העם המצרי לא היה לוגול בא' שא ולאשתו ילדום. לכן אימצו כבת את בת אחותו של זג'לול, שנישאה לעורך-הדיון הצ' עיר אמין יוסף, וילדה בפברואר 1914 את שני האחים. ברוח של המש דקות, כיום בני 38, הם מגיעים כמעט לגובה של שני מטרים ורק מכריהם הטובים ביותר יודעים להבחין ביניהם. אך, גם הם טוענים שהדבר עולה להם בקושי רב ורק לאחר מאמצים רבים עולה בידם להצביע על אחד מהם ב' ודאות.

לפני שמונה שנים פתחו השניים שבועון בשם אבאר אל יום. כשבדידה הן של 900 לירות מצריות וחבר עובדים של עשרה איש. כיום העתון הוא השבועון הנפוץ ביותר במרחב, ערכו נאמד במיליון לירות וחבר ה' עובדים מגיע ל-500 איש. הצלחתם העצומה של התאומים אינה נובעת רק מכשרונם. סיבה שניה, לא פחות חשובה, היא שהשניים יודעים

מות אלה היה מעוניין להיחזק על מה הן מבוססות. הוא עשה את הדבר הטבעי: ניגש אל מוכרי העתונים וקנה את העתון.

השבוע נוכחו המוני הקוראים לדעת ש' המלחמה בוופד השתלמה. שני האחים לא נמנעו מלהגיב למצב. אספו את עתונאי קהיר לאולם ענק שקושט חגיגות, ערכו בו מסיבת-עתונאים. הם הודיעו למוזמנים שהם עומדים ליסד עתון יומי חדש. אמר עלי אמין, בהסיברו את הקו שלו: "נשואים הם חדשות. גירושין אינם חדשות. פירושה הוא חברתית, ואין אנו מעוניינים בשואות... לא נגביל את טורינו לאנשים מפורסמים. עלינו לגלות פנים חד-שות ושמות חדשים. אנו רוצים באופטימיות. לא בפסימיות!"

האופטימיות של התאומים היתה בנוייה, כמוכך, על ההנחה שאל-נחאס לא יחזור ל' שלטון. אם תבטל הנחה זו, עלול אל-נחאס לתת להם סיבה להיות פסימיים ביותר.

דמויות במרחב: הנסיך הלוחם בתרבוש

קם עצאס חלים על רגליו, תפש את התובע הכללי בצוארו וניסה להטילו מבעד לחלון. כשנודע הדבר לקהל הרחב נזקה הפרסטיז'ה של הנסיך השמימה. המלך היה נאלץ לשחררו. **סודות המשפחה.** כשיצא עבאס חלים מבית-הסוהר לא היה עוד נסיך. המלך מחק את שמו מרשימת המשפחה המלכותית, ביטל את קצבת הכסף שקיבל, ככל שאר הנסיכי כים, מתוך תקציב המדינה. והפעם קרה מקרה חדש, שלא הוסיף לתהילת הנסיך.

שבועון סטירי ערבי, אל קשוקו, פרסם מאמר שרמז כי עתה, אחרי שלא היתה עוד הכנסה רשמית לעבאס חלים, יהיה עליו לחיות רק על כספי אשתו. ואם כי היה עבאס חלים אדם מתון וסובלני. כלפי התקפות, לא יכול היה לסבול עלבון זה. הוא ניגש למשרד העתון, וכנס לחדר העורך, סולימאן פאוזי, הכה אותו בשוט עד שוב דם.

שוב פקד המלך פואד לאסור את חלים. אולם הסעם איים זה האחרון גישה את סודות המשפחה ה' מלכותית. המלך ידע שעבאס מקיים את כל הבטחותיו, שחרר אותו.

שונא הבריטים. עבאס חלים לא הס' תיר מעולם את שונאו לבריטים. לכן, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, הושם שמו ברשימה השחורה, יחד עם הגנרל עזיו אל-מצרי ומחמוד טהר באשא. גם הוא בן המש' פחה המלכותית.

חיש מהר נאסר עבאס חלים, אולם שוחרר במהירות רבה עוד יותר. הבריטים לא רצו להפכו קדוש. עבאס חלים עצמו גילה לי סיבה שנייה, כשראיתיו לאחרונה: מפלגת העבודה הבריטית דרשה לשחרר את מנהיג מפלגת העבודה המצרית.

ב'1944 אמר לי עבאס חלים, בחיכוך את חיכוך המפורסם: "היו לי שני אויבים גדו לים — המלך פואד ולונדון. המלך הלך (לעולמ), הבריטים ילכו גם הם!"

אחר הוסיף: "כן ילכו הבאשאים, והפיאור דליום. אין עוד להעלות על הדעת כי במאה העשרים ינוצל העם בצורה כה מחפירה כמו אצלנו. על הבאשים שלנו יהיה לשים צנע אדום לתוך השמפיין שלהם, אם רוצים הם להיות די חוקים כדי לשמור על חלק מרכושם. מלחמתי בהם עלולה להימשך שנים. אולי אפילו מאה שנה. אולם אני קבעתי את הקצב, ואלה שיבואו אחרי ימישכו בעבודה."

הוא פנה לאנור, כלב השמירה הנאמן שלו, שאלו אב נכונים דבריו. אנור, חסר-עניבה ומרכיב משקפיים עבי-על אפו העצום, נענע לאות הסכמה, הוסיף:

"אתה לא תהיה כמאל אטאתורך של מצרים, לא מפני שחסר לך הכשרון הדרוש, אלא מפני שעמנו אינו כה תוסט כעם התורכי. אולם מן הסתם תהיה המנהיג החשוב ביותר של האופוזיציה, ועל כארוק והבאשאים להתחשב בכך, א' ירצו בכך ואם לאו."

העצה נסתרת. אף כי עבאס חלים הוא בעד-גרמני מובהק, לא היה מעולם שונא יהודים. להיפך, הודעתו של הנסיך עבאס חלים (התואר הוחזר לו על-ידי המלך פארוק) על עתיד היחסים בין מצרים וישראל מבליטה את העוצה הנסתרת להישגים העברים.

אני משוכנע שלא היו שליחי הסוכנות היהודית באי' במגע עם עבאס חלים לפני שנים, היו מוצאים בו ידי נאמן עד היום הזה. אולם השליחים התרחקו ממנו עקב רגשותיו הבעד-גרמניים (אך האנטי-נאציים בפירוש), א' פשוט מפני שלא הבינו מה עוצמה החשיבות הנודעת לרכ' שת ידידים בכל חלקי הזירה המדינית המצרית. אולם העול' טרם שמע את מלתו האחרונה של הנסיך, ואם תצא מריג' ישראל למסע חדש לשינוי פני הדברים במרחב, עלול עבאס חלים להיות אחד מעמודי התווך של סדר חדש.

לנסיך חסרו כספים כדי להשיג אותם, נשא אשה. אשתו, אשה יפהפיה, היתה בתו של מוחת יגחה באשא. יושב ראש מועצת המנהלים של בנק מצרי. אחד מעשירי המדינה, ש' משפחתו היתה קשורה למשפחת מחמד עלי הגדול, היא **הספר והבאשא.** אחר שהפך לאחד האישים האהרי דים ביותר בנוער, סבר הנסיך שהגיעה השעה לתכניתו הגדו' לה: יסודה של מפלגת פועלים. ב'1930 פרסם קול קורא לאומה המצרית, הודיע על יסודה של מפלגת העבודה המצ' רית (חיוב אל-עמל).

מספר צבי שש: כשהלכתי לבקרו במפקדתו, חיילתו האריסטוקרטית בעיר הגנים, היה מוקף על-ידי כל עוזריו, שבראשם עמד אנור. אנור היה סקר בסאלון אשר ברחוב פואד אל-אוול.

הכל התפלאו כיצד יכלו נסיך וספר להתחבר בצורה כה ידידותית. באחד הימים שכחתי את כל הנימוסים, הצגתי את

הנסיך עבאס חלים (שני משמאל) וידידים לעורך עתון, צל'פות שוט

השאלה במישרין לנסיך, שהייתי נוהג לפגשו בכמה קלובים, וששחקתי אלו לפעמים בברידי. "אני מעדיף ספר פיקח על באשא טיפש", ענה הנסיך. אחר הוסיף: "יחד עם אנור אני בדרך לכיבוש ההמונים המצריים."

המלך מרוגז. כדי להוכיח לאומה שדעותיו הסוציא' ליסטיות רציניות, הקים הנסיך בית-חרושת לסיגריות בו זכו הפועלים לתנאי עבודה שלא היו עוד כרוגמתם במרחב כולו. מפעל חדש זה הביא תהילה רבה לנסיך, אולם הכסף אול במהירות ולבסוף היה עליו לסגורו. אולם לפני שסגר את המפעל, ארגן כמה הפגנות רחוב ודאג לפרסומם בעתונות של כמה מאמרים מוקדשים לאי' שיתו ולרעיונותיו. הפעם הרחיק, מן הסתם, לכת. המלך פואד, אבי פארוק, שהיתה לו נשמה של רודן ושרצה להיות מעין מהדורה מודרנית של לואי ה'14 ("המריגה זה אני!") פקד על המשטרה לאסור את הנסיך עבאס חלים. מובן מאליו שבויה אשמה כלשהי. אולם כשהתובע הכללי חקר את הנסיך במשרדו והציג כמה שאלות חצופות,

אתאתורך את התרבוש, ובעיראק הומצא כובע הצירה שנקרא על שם המלך פייצלילה.

לפני ימים מעטים מסר הנסיך עבאס חלים הודעה שער' רה סערה במצרים. אמר הנסיך: עתידה של מצרים הוא בסודאן, לא באימה. האינטרסים של מצרים וישראל אינם מתנגשים אלא להיפך, משלימים זה את זה, ויש לגשת לבניין שלום בין הגדינות.

היתה זו הפעם השנייה שהנסיך הודיע הודעה זו תוך זמן קצר. אולם עתה, יותר מבכל שעה אחרת, דרוש אומץ לב מיוחד כדי לומר דברים אלה, עת המדינה כולה נסערת מסימנות לאומניות קיצוניות.

מיהו הנסיך עבאס חלים? מהו מייצג בוז-רה הפוליטית והחברתית של מצרים? צבי שש-כתב "העולם הזה", כתב על הנסיך, אחת הד' מויות הפסגוניות ביותר במרחב כולו:

יד ימינת משותקת. כשפרצה מלחמת העולם הרא' שונה, היה הנסיך הצעיר תלמיד באקדמיה הצבאית בברלין. אותה שעה נגש מושל מצרים את התואר כדיב (משנה למלך), והוא היה כפוף להלכה לשולטן באיסטנבול. נושא הכתר היה הכדיב עבאס חילמי השני, דודו של הנסיך עבאס חלים.

הכדיב היה ידיד מושבע של הקיסר וילהלם הגרמני, ובקיץ, כמנהגו, יצא לתורכה לב' לות את חופשתו. כשפרצה המלחמה החליטה לונדון שמסוכן מדי הוא להתזיק על כסא המלכות כדיב בעד-גרמני, ולכן, בלי עדינות מיותרת, סילקה אותו מן השלטון ואסרה עליו את השיבה למצרים.

הנסיך עבאס חלים החליט בברלין שעליו להיות נאמן לראש משפחתו, לא ללונדון. הוא הצטרף לחיל האויר הגרמני כטייס קרבי, הופל פעמיים בפעולה ויצא מן המלחמה כשירו הימינת משותקת.

"הנפיק המקסים." כשחזר הנסיך למצרים בראשית שנות העשרים, החליט שארצו מפגרת מאד בשטחים רבים, וביחוד בשטח הספורט. הוא ניגש לעבודה. מדי חודש יסד אגודות ספורט חדשות, וביתו הפך מקום מפגש לכל הצעירים המצריים שהיה להם קשר כל שהוא לספורט. הנסיך פתח לא רק את ביתו, אלא גם את כיסו. לא היה זה כיס גדול, כי אביו עוד היה בחיים ולא נתן לו סכומים גדולים. אולם עבאס חלים הצליח לשים את ידו על כספים ניכרים ועודד את כל סוגי הספורט. הוא ארגן אפילו את האליפות העולמית של ביליארד בקהיר — דבר שעלה לו בכמה אלפי לירות.

הוא שלח מתאגפים בעלי כשרון על חשבונו הפרטי לאי' רופה, השקיע סכומים עצומים כדי לספח את ענף האתל' טיקה בארצו.

אחר שנים של עבודה סבלנית נשא המאמץ פרי. הנסיך שוב לא נקרא בשמו, אלא בשני הכינויים שזכה בהם: "אני הספורט" ו"הנסיך המקסים".

מוות לתרבוש. אחר שהפך דמות ידועה בארצו, החל הנסיך חושב על קריירה פוליטית. מובן מאליו שחלם על ריפורמה במדי-ענק, אולם הוא היה די נבון כדי להת' חיל בצורה נעוזה. כך הודיע, באחד הימים, שהתרבוש האדום אינו קשור לא במסורת המצרית ולא בדת. וכדי להפגין נגד התרבוש האדום, המציא כיסוי ראש חדש. אמנם, הוא דמה לתרבוש, אולם הוא היה ירוק, ירוק-חיוור, שנראה למרחק רב מאד.

המערכה נגד התרבוש האדום ליכדה מסיבי לנסיך צעי' רים מצריים אחדים, שחלמו אף הם על ריפורמות. אולם משפחת המלכות.

* גם בארצות אחרות במרחב היתה המערכה נגד התרבוש האדום סמל למהפכה: בתורכיה אטר כמאל באשא